

Polní setkání v Lukavci má své specifické kouzlo

Již podruhé proběhlo letošního 15. června Polní setkání BASF na rodinném hospodářství Veletových v Lukavci u Pacova. Tato akce je specificky zaměřena na metody podpory opylovačů, hmyzu a dalších organismů v rámci intenzivního zemědělství. Požadavky poslední doby na udržitelnost krajiny se začínají prolínat s úlohami evropského intenzivního zemědělství, což není vždy bez potřeby řešit určité problémy.

Ing. Václav Jirka, spolupracovník redakce, foto autor a D. Nerad, BASF

BASF SE především jako známý výrobce přípravků na ochranu rostlin se k této problematice staví odpovědně. Jak řekla ředitelka BASF AGRO ČR paní Susann Kluge na úvod polního setkání, podpora takovýchto projektů a snaha pomoci zemědělcům hledat metodiky skloubení udržitelnosti a druhové rozmanitosti s ekonomickou produkcí zemědělských komodit je společenskou odpovědností takové firmy, jakou BASF SE chce být, a tato snaha bude nadále pokračovat.

V krásné krajině Vysočiny jsou již několikátým rokem založeny prezentační plochy nektarodárných a dalších druhů mimoprodukčních porostů, přičemž je cenné, že jde o pokusný provoz začleněný přímo do komerční farmy pana Václava Velety, který obhospodařuje 52 ha v nadmořské výšce 580 až 620 m n. m. Farma vznikla na pozemcích původní pokusné stanice, takže je přínosem, že základ a znalosti pro prezentaci zajímavých věcí je zde dán. Celoroční péčí o pokusné pozemky se, kromě pana V. Velety, zabývají Ing. Anna Talašová (Šrámková) z ČZU v Praze a Ing. Daniel Nerad, Ph.D. jako odpovědný pracovník pořadatele BASF spol. s r. o., kteří také polním dnem provázeli.

Všude motýli a opojná vůně

Ing. Anna Talašová (Šrámková) provedla přítomné devíti založenými demonstračními mimoprodukčními porosty, které byly rozděleny na jednoleté a víceleté

Víceletý nektarodárný biopás založený na souvratí podél okraje cesty, blízko vodoteče a rybníka; AEKO

Jednotlivé pásy mimoprodukčních porostů byly vysety pro porovnání na jednom místě

Stovky motýlů, čmeláků, včel a dalších druhů hmyzu byly živou kulisou polního setkání

Pás pro zastíněné plochy byl vyset přímo na provozním pozemku podél aleje

Biopás v prvním roce vegetace (30. 6. 2016)

a byly složeny z různých směrů plodin podle účelu a zaměření.

Jednoleté porosty jsou založeny zejména jako rychlá podpora opylovačů, neboť dokáží nabídnout pyl a nektar v brzké době. V nektarodárných porostech dominuje zejména nádherně fialová svazanka, která je pro ně doporučena, dále např. hořčice, jeteloviny, komonice a další kvetoucí byliny. Tyto druhy biopásů v Lukavci právě kvetly a poletovaly v nich stovky motýlů, čmeláků, včel a dalších druhů hmyzu, což bylo samo důkazem jejich významu.

Dalším druhem mimoprodukčních porostů jsou krmné biopásy, jež mají zabezpečit potravu a též úkryt ptákům a drobným živočichům. Tady se uplatňují především luskoviny a trávy, dále např. pohanka, proso, slunečnice a další druhy poskytující výživná semena. Zajímavou alternativou krmného biopásu je založení porostu lupiny úzkolisté, která jako luskovina je zlepšující plodinou a navíc hlubším kořenovým systémem může pomoci narušovat utuženou svrchní vrstvu půdy uvnitř pozemku i na souvracích. Její význam pro hmyz je ale ve srovnání s krmnými biopásy menší, protože kvete pouze asi 14 dní.

Dále se organizátoři i za pomoci Ing. Karla Vejražky, Ph.D. z VÚP, spol. s r. o. Troubsko snaží připravit a prezentovat směsi pro ochranné protierozní

Směska v prvním roce vegetace (15. 8. 2017)

Biopás v prvním roce vegetace (19. 7. 2017)

Víceletá směska založená na souvrati vlhkého, obtížně zpracovatelného okraje pozemku; greening

Porost v zastínění sousedícího lesa

pásky a na souvratě, což bude stále důležitější jako součást metod, jak čelit půdní erozi, zejména vodní, a zajistit zásakovost při současných často extrémních místních srážkách. Tyto pásky obsahují zejména jeteleviny a trávy, vojtěšku a další plodiny, které mají schopnost se rychle zapojit a vytvořit drn.

Přestože se letos mluví zejména o vlivu sucha, existují i zamokřené pozemky, kde probíhá snaha je stále osévat kulturní plodinou. Alternativou je pak směs pro zamokřené pozemky, kterou organizátoři spolu s panem Veletou úspěšně zkouší i na větších plochách zamokřených souvratí. Tyto směsi pak obsahují zejména jetele a vlhkomilné trávy a lze je pak využít pro krmnou základnu živočišné výroby nebo jako biomasu do bioplynek.

Součástí polního setkání byla též exkurze na skutečné provozní plochy mimoprodukčních pásů, které na svých pozemcích zakládá pan V. Veleta. Tyto porosty jsou zde zakládány především na okrajích pozemků zastíněných lesem nebo trvale zamokřených a vhodně tak doplňují jak ekonomiku podniku, tak i přírodní ráz krajiny. To je v neposlední řadě možné díky dobré

znalosti vlastních pozemků a entuziasmu pana Velety pro komplexní vnímání polí a okolní krajiny.

Biopásky jsou podporovány dotacemi

Na zakládání mimoprodukčních ploch je možné získat dotační podporu z několika titulů, které mají za cíl jejich rozvoj a mají primárně nahradit výpadek produkce kulturní plodiny, jejíž plochu blokují. Efekt pro zemědělce může být tedy několiknásobný. Jednak narušení „zelené pouště“, kterou podle slov entomologa Ing. Kamila Holého, PhD. z VÚRV, v. v. i. Praha z hlediska hmyzu a drobných živočichů vytváří dnešní zemědělská krajina. Dále je to zlepšení struktury půdy, osetí neproduktivních ploch a za určitých podmínek i doplnění a zpestření krmné základny. V současné době lze na takové porosty získat dotaci v rámci greeningu, v rámci dobrovolných Agro-environmentálně-klimatických opatření pak cca od 8 000 až do 17 000 Kč na ha podle druhu a účelu. Je však nutné dobře nastudovat podmínky dotačních titulů včetně toho, kdy a jak se mají biopásky zakládat a udržovat sečí a zda lze vypěstovanou biomasu dále v podniku využít. Tyto podmínky nejsou vždy dostatečně přehledné. V následné diskusi mezi

návštěvníky polního setkání bylo toto tlumočeno i přítomným pracovníkům MZe ČR, neboť je škoda, že administrativní náročnost a občas určitá těžkopádnost v požadované péči o biopásky řadu zemědělských podniků odrazuje od jejich rozvíjení. Mimochodem v ČR je momentálně cca 2 300 ha biopásů a jejich plocha narůstá. Také jejich finanční podpora se bude pravděpodobně nadále rozšiřovat.

Nové technologie pomáhají udržitelnosti

V této souvislosti přišly jako zajímavé informace, jež prezentoval Bertrand Debret, vedoucí technického oddělení střední Evropy BASF SE. Podle něj v Evropě narůstá společenský požadavek na skloubení ekologických potřeb na ochranu krajiny a vody, potřeb zajištění výživy obyvatel intenzivním zemědělstvím, které bude potřeba dát z dosavadního protikladu do souladu. Protože většina zemědělců je logicky zaměřena na ekonomiku produkce, je jasné, že kromě veřejného tlaku na změny směrem k udržitelnosti krajiny je využíváno i ekonomických stimulů v podobě dotací na zavedení ekologických opatření tak, aby zemědělec ekonomicky netratil. Tady je též možnost, jak se chce BASF SE svou podporou podílet

Všichni aktéři polního setkání pospolu, v popředí zleva: V. Veleta, A. Talašová (Šrámková), D. Nerad, K. Vejražka, K. Holý.

na hledání takových cest a projekt prezentace mimoprodukčních porostů v Lukavci je jeho součástí.

Zajímavá byla též informace o rozvoji moderních technologií v zemědělství, kterou prakticky doplnil přítomný Doc. Ing. Milan Kroulík Ph.D. z ČZU v Praze. Řízení pojezdů

po pozemcích za pomoci GPS technologií a dálkový monitoring půdy a porostů může přinést další zlepšení péče o půdu a přesně cílené dávkování vstupů.

Jako progresivní se jeví metoda hodnocení výnosových potenciálů, kde, jak prezentoval B. Debret na příkladu z Velké Británie,

mohou být dálkově vyhodnoceny části pozemků, které je dlouhodobě nevýhodné obhospodařovat intenzivně, a je vhodné založit na těchto částech právě např. mimoprodukční porosty. Paradoxně na takových pozemcích může nakonec jejich ekonomika být lepší než při plošném využívání. Lze doplnit, že technologie hodnocení výnosových potenciálů je už i u nás dostupná prostřednictvím jedné z částí Partnerství s BASF.

Polní setkání v Lukavci loni i letos přineslo zajímavé informace, které nesouvisí úplně s hlavní náplní pořadatelské firmy BASF SE, ale svou perspektivou zapadají do požadavků na zemědělství dnešní doby, které budou v tomto směru narůstat, a je třeba se s nimi seznamovat, což tato akce splnila beze zbytku. Je potřeba si přiznat, že je nutné hledat nové cesty zemědělského hospodaření, které bude vyžadovat měnit se klima, administrativa i veřejnost. BASF tomu jde naproti příkladem i diskusí pro své zákazníky. Kdo jste loni ani letos nestihli Lukavec, doporučuji přijet na příští ročník. Už kvůli těm motýlům, jejichž množství jsem zde viděl po dlouhé době a takřka mě zavedli do dětství.

Víceletý nektarodárný biopás založený na souvrati - po většinu dne částečně zastíněné části pozemku; AEKO